

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

492

Hely

Idő

"1922"

Személy

Szerző:

Cím: *Hogyan akar színházat építeni a Kis Rókusból egy új, irodalmi*

Forrás:

Pesti Napló és színházi szövetség

Bp.

(Hely)

1922. 1/4

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Ol)

Hogyan akar színházat építeni a Kis Rókusból egy új „irodalmi és színházi szövetség“

Egyelőre a Nemzeti, a Városi, a Várszínház és az Unio színházainak átengedését kéri — Huszmilliót adjon az állam és másfél millió évi szubvenciót a kormány meg a főváros

(Saját tudósítónktól.) Az Akadémián választmányi ülést tartott ma a Magyar Irodalmi és Színházi Szövetség. Lukács György titkos tanácsos elnökölt, míg az előadói tisztet Simonyi Béla tanár, ügyvezető elnök töltötte be. A választmány tagjai között aránylag sok tiszt volt képviselve amennyiben a Szövetség a katonai színházat is programjába vette. Sok alapítója, fővédnöke, díszelnöke, 160 alapítója és védnöke, 108 tagu választmánya van a Szövetségnek, közülük azonban nem sokan jelentek meg, amint ezt az ügyvezető elnök beszédé során konstatálta.

Az elnöki megnyitó után Simonyi Béla ügyvezető elnök vette át a szót. Megemlítette, hogy 1919-ben, 1920-ban és 1921-ben közgyűléseket tartottak, határozatot hoztak, hogy a Szövetség beszédművészeti és színtiskolája számára a kultuszminisztertől nyilvánossági jogot kérnek. A kérelem teljesítése azonban még mindig késik. A közel jövőben dönt a miniszter a színtiskolák sorsa felett, tehát ezt megelőzőleg kell sorompóba lépni.

— Ugy tudjuk, — mondta — hogy a miniszter az ügyet a Színész Szövetség elé terjesztette véleményezés céljából. Már pedig a Színész Szövetségnek nem érdeke a keresztény jellegű színésziskola. Ha nem is foglalt nyíltan állást ellene, módját találta az előadásnak azzal, hogy egy új színésziskola felesleges. A Tapolczaiak és Góthok terveznek színésziskolát, ez

pedig minden lesz, csak nem keresztény jellegű. Joggal kérhetjük, hogy a keresztény Magyarországon legyen egy keresztény jellegű, erkölcsi alapon álló színésziskola. Ez az iskola egyúttal a szövetség létkérdése, mert nélküle színészgeneráció nevelése nem képzelhető. Eppen ezért a zsidók összefogtak a már fennálló beszédművészeti iskola ellen. Mintegy hat héttel ezelőtt vettük észre, hogy a növendékeket arra bírták, hogy ne tanuljanak. Így azután éppen a legjobbakat kellett kizárni az iskolából.

— Olyan színészképzőre van szükség, — folytatta — ahova a legelőkelőbb családok is elküldhetik gyermekeiket. A szövetség minden tagja hadd hozza, hogy igazi uricsaládok irassák be gyermekeiket, akik erkölcsi alapon állanak. Ha ezt nem tudjuk elérni, hibás alapon állunk.

Ezután előterjesztette az ügyvezető elnök a legközelebb megvalósítandó programot. Ez

az ifjúsági előadások és katonai színházak terve.

— Itt — ugymond — az első és legfontosabb feladat, hogy költői műveket mutassunk be az ifjúságnak. A költői műfajok összességét. Ezzel kapcsolatban szerepeljen ott a zene is és szerepeljenek a drámai irodalom jeles termékei. Nemcsak magyar, hanem külföldi termékek is, amelyek tanítócélzatúak. Elsősorban költemény, azután melodráma, műdal, a legmagasabb műdalig, azután nemzeti táncok. Buda-

pesten napi két-három előadással havi 60—70 előadást lehetne rendezni. Ezután bejárna a színház a vidéket, ahol középiskola és katonaság van. A tagok a legnagyobb művészek közül kerülnének ki. Sok tagra nincsen szükség: elegendő egy szavalónő, egy szavaló, egy szónok, énekes, énekesnő, tíz táncos, két sugó, egy táncos, aki a többit betanítja. Ez összesen körülbelül husz tag. A fizetésük nem kerülne sokba, egy-egy művész legfeljebb 500 koronát kapna. Azonban nem mindenkinek lenne ilyen nagy honoráriuma, a táncosoknak elég volna 50—100 korona. Viszont ezért azután a legmesszebbmenő jót tudnánk nyújtani.

— Előadásokat tarthatnánk, — folytatta tovább az ügyvezető-elnök — amíg saját színházunk nincs,

a Nemzeti Színházban havi hat estét, a Városi Színházban hat estét, a Várszínházban négyszer és az államhatalomnak talán volna annyi ereje, hogy az Unio színházait is kényszeríthetné arra, hogy hat előadásra adja nekünk.

Ez a kép, amit a jövő élénkbe tár és amint látszik, a dolog a legrealisabb, úgy, hogy a szövetségnek 40—50 százalékos jövedelmeznie. Ez a jövedelem ezután támaszpontot ad saját színházunk megépítésére. Ez csak proppozíció, a választmány feladata kiküldeni azokat az urakat, akik a tervet kidolgozzák és megvalósítják.

Ezután a program egy másik pontjára, a színházak építésére

tért át. — Az Opera egyik tagja — mondta az ügyvezető-elnök — kidolgozott egy tervet, de sajnálom, hogy ő maga itt nem jelent meg. Én láttam a proppozícióját, amely a legszeleesebb. Tizenöt-husz operát biztosít. Ezt megvalósíthatna egy negyvenkéttagú társaság, amelyben a huszonnégytagu zenekar is bennefoglaltatik. A tervet úgy kellene megvalósítani, hogy a vidéki színházokkal lépniék érintke-

zésbe. Rajtuk is segítenék, mert nem kellene operatársulatot tartaniok, hanem játszana nekik a legmagasabb művészetet nyújtó társulat. Mert bizony, amit a vidéken az operák körül élveztem, szánalmasan szánalmasabb dolog. Egy precíz, nagy művészekből álló társulatnak meglenne az eredménye. Egy-egy városban szezononként nyolc-tíz előadást játszana a társulat és biztos lenne a siker.

— Még egy programmpont van — ugymond. — Olyan vidéki helyekre, ahol nincs színház, tizen-nyolc-husztágu szintársulat menne ki, egy-két hétre, esetleg négy-öt napra. Ez a társulat is a legmagasabb nívón állót adná. Ha a legrosszabb viszonyokat és a legpesszimistikusabb számításokat vesszük, a szövetségnek nagyon szép haszna lenne. És kell is, mert a szövetségnek óriási programja van. De segítségünkre jön az az ajánlat, amely közvetlenül a mai ülés előtt érkezett. Ennek előterjesztését a közvetlenebb forrás fogja elvégezni.

Az egyik padból most felállott a beszédművészeti iskola fiatal tanára s egy iv papirosról felolvasta a Szövetséghez érkezett ajánlatot. Az ajánlattevő ebben tudatja, hogy lelkesedésére hallgatva,

akár huszmillió korondos kölcsönt is ad a szövetségnek három és félszázalékos kamattal. Aláírva: Eisenstock Alajosné.

— Zsidó, zsidó — hangzik a suttogás a teremben.

— Inkább meghalunk, de csupán keresztény tőkével dolgozunk, ez a jelszavunk. — mondja Simonyi ügyvezető elnök. — Most már megvan a keresztény tőke. Ezzel semmi akadálya sem lenne tervünk keresztülvitelének. Az összeg éppen megfelelő. A Krisztinavárosi Színház felépítése ezidőszerezt csupán 12-15 millióba kerülne.

Ezután arról a tervről számol be, amely szerint A Kis Rókus telkén épülne a színház, amennyiben az állam ehhez huszmillió korondot ad.

A hely nagyon megfelelő volna. Az emeleten lenne az ifjúság, a hadsereg és a közönség számára a színpad lent pedig mozi. Az emeleten három, lent négy előadás, vagyis naponta hét előadást lehetne tartani s hétszer telne meg az épület-komplexum. Ez olyannyira reális, annyira kifizetné magát, hogy semmi ok az aggodalomra. Miután az ifjúság nevelése forog kockán,

a kultuszminisztertől évi 500.000 korondot, a honvédelmi minisztertől 500.000 korondot kérnénk és mert tudjuk, hogy Feld Zsigmondékat a főváros évekig támogatta, segítse a szövetséget is legalább évi 500.000 koronával a főváros.

Ha mindezt megkapjuk, hisszük, hogy tervünk reálissá válik.

Rainer János egyetemi tanár emelkedett most szólásra. Az előterjesztések olyan komplexumát hallottuk, — mondta — annyi tervet, fedezetet és egyebet, hogy nem lehet egyáltalában a dologhoz hozzászólni. Nem is szólok hozzá, csupán egy pontra hívom fel a figyelmet. Az ügyvezető elnök ur 500 korond fellepti díjat emleget nagy művészek számára. Ez talán mégsem reális.

— Így kimondva, hogy ötszáz korona, — felelte Simonyi ügyvezető elnök — nem reális. Nagy művészt ezért, tudom, nem kapni, de egy hónapban husz előadás lesz s ez már tiz-tizenkétezer koronának felel meg.

Lukács György elnök bontotta ezután az előadó előterjesztését részekre s külön-külön feltette a kérdést, hogy kíván-e valaki hozzászólni.

Senki sem szólott hozzá. Így a prozociót albizottságok elé utasították. Megalakították mindenekelőtt az ifjúsági albizottságot előkelő nevű tanférnyakból.

— Ezek mind kiváló pedagógusok, — szolt közbe Rainer János — de talán művészeket is kellene beválasztani. Elvégre ők értenek a színházhoz.

— Egyelőre, — felelte Simonyi ügyvezető elnök — a programot kell elkészíteni. Ehez a művész nem ért. Művész csak akkor kell, ha előadásról van szó.

Lukács György elnök igazat ad Rainernek.

— Hát jó, egynéhány művészt majd veszünk hozzá, — szolt erre Simonyi.

Ezután az ügyvezető felolvasta a staggione-és operaalbizottság tagjait, akik ismert nevű zenészek és zenepedagógusok.

— Felmerült az a terv is, hogy munkásszínházat is létesítsünk, — folytatta az ügyvezető elnök és felolvasta ennek a színháznak albizottsági névsorát is.

— És munkás nincs közte? — kérdezte valaki.

— Majd kiegészítjük munkásokkal, — felelte az ügyvezető elnök.

Következett a pénzügyi bizottság névsorának felolvasása. Majd az ügyvezető felolvasta a beszédművészeti iskola felügyelőbizottságának névsorát. Ezt ugyan már megalakították, de újból fel kell kérni az urakat, — mondta — hogy látogassuk meg az iskolát. Ezzel kapcsolatban felhívta a főtitkárt, az igazgatót, a titkárokat, a jegyzőket, hogy keressenek alkalmat a gyakoribb találkozásra. Kívánatos lenne, hogy a választmányi tagok, a választmányon kívül, legalább kéthetenként

a fehér asztalnál is

találkozzanak, hogy a Színházi Szövetség nagy eszméjét megvitassák. Szükség van erre, mert, amint látja, a mai választmányi ülésre is csak kevesen jöttek el. Proponálta, hogy ősszel propagandagyűlést tartsanak úgy Budapesten, mint a vidéki városokban.

Lukács György elnök feltette a kérdést, hogy az előterjesztésekhez kíván-e valaki hozzászólni.

— *Vajjon nem kikeresztelkedett zsidó az, aki a huszmillió kölcsönt felajánlotta?* — kérdezte erre az egyik választmányi tag.

— *Jótállok érte, hogy sohasem volt zsidó,* — szólt erre fel a beszédművészeti iskola fiatal tanára, aki előbb az ajánlatot felolvasta. — *Két éve vagyok a beszédművészeti iskola tanára, jótállok érte, mert rokonom. Keresztény.*

— *Dühös keresztény,* — toldotta meg valaki.
Ezzel a választmányi ülést befejezték.